

УДК 621

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ТЕПЛООБМІННИКІВ КОТЕЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ

Автухов А.К. д.т.н., професор, Борисенко О.С. здобувач ВО

Державний біотехнологічний університет

В роботі розглядаються різні види сталей, що використовуються для виготовлення та ремонту теплообмінників котельного обладнання. Особлива увага приділяється жароміцним та корозійностійким властивостям матеріалів, необхідним для роботи при високих температурах та в агресивних середовищах.

Основними робочими елементами котлів є поверхні нагріву, які з одного боку, омиваються гарячими димовими газами, з іншого - водою, пароводяною сумішшю, парою чи повітрям.

Матеріали, що використовуються для виготовлення та ремонту теплообмінників, повинні мати здатність деформуватися без утворення тріщин у холодному та гарячому стані, обладати гарною зварюваністю, високими міцнісними та пластичними властивостями, які забезпечували б надійну експлуатацію при високих температурах і в контакті з агресивними середовищами. Для виготовлення теплообмінників, залежно від умов експлуатації, як котельню використовують: вуглецеві сталі (15К, 16К, 18К, 20К, 22К), низьколеговані сталі (09Г2С, 16ГС, 10Г2С1; 17ГС, 17Г1С, 14ХГС), леговані сталі перлітного і аустенітного класів (12ХМ, 10Х2М, 12Х1МФ) [1].

Вуглецеві сталі мають цілком задовільними механічними властивостями при підвищених температурах до 450-500 ° С.

Леговані сталі перлітного і аустенітного класів мають певні позитивні особливості, що роблять їх відмінними для виробництва теплообмінників.

Як показує практика, широке застосування знаходять теплообмінники, виготовляються з теплостійкої сталі 12Х1МФ.

Легуючими елементами цієї сталі є хром, молібден і ванадій. Молібден розглядається одним з основних компонентів, який сприятливо впливає на жароміцні властивості сталі завдяки своїй присутності в твердому розчині. Молібден зменшує дифузійну рухливість атомів, знижуючи переповзання дислокацій та його швидкість переміщення. Хром позитивно впливає на жаростійкість сталі і опосередковано впливає на жароміцність, перебуваючи, як і молібден, у твердому розчині. Ванадій ефективно впливає на підвищення тривалої міцності та опору повзучості завдяки своїй зміцнюючій дії шляхом утворення термічно стійких, високодисперсних карбідів.

Список використаних джерел

1. Lukanin, V.M. Teplotekhnika. Navchal'nyy. dlya tekhn. vyshiv. [Tekst]/V.M. Lukanin, M.H. Shatrov, H.M. Kamfer ta in. Pid red. V.M. Lukanina, 3-tye vyd. vypr. - M.: Vyshcha shkola, 2002. - 671 s.